

מנוחה לאור היתה צריכה להוכיח שהיא אכן

אם שכולה - כי שם־המישפחה של בנה היה שונה

אבי שלושת בניה. כמה שנים אחר כך שיני תה את שם־המישפחה. בשל העובדה ש- שם־המישפחה אינו זהה לשם־המישפחה של בנה. נחשדה מנוחה לאור במירמה ובהתחזות.

כל השיחות שהיו למנוחה עם הגורמים המטפלים בעניינים אלה בצה"ל, היו סביב זכותה לקבל מצה"ל את שוכאית לו כל אם שכולה. אולם החקירות שנערכו לה כדי לבחון את אמיתות דבריה, גרמו לה סבל רב.

בצה"ל נהוג, להביא את חפצי ההרוג למישפחה בתום 30 ימי האבל. קצינת־הנפגעים שביקרה את מנוחה, סירבה לה הראות לה את חפצי בנה האהוב.

לאם השכולה אין הסבר לסירוב זה, אולם הזעם שאחז בה בעיקבות זאת גרם לה להתנהג כחיה פצועה: „בשבילי, לרי אות את החפצים שלו, היתה הפרידה הי איטימית ממנו. הייתי גם בטוחה שיש מר שהו בשבילי בין חפציו.“ בשלב מאוחר יותר התגלה המיכתב שכתב משה לאחיו הי

הוכיחי

שאת האם!

מודיו, התחיל לעבוד ככלכלן במשרד־הביטחון. אמו, מנוחה לאור, ביקשה להוציא את זעקת בנה ברבים. אחרי מות בנה עברה האם מסכת־יסורים איומה. בימים אלה סיפ־רה על העוול שגרם לה הצבא.

קרו אור

מנוחה לאור ביקשה מצה"ל שיעזור לה לשקם את עצמה, שכן היא בודדה ומתקשה להשלים עם המכה הקשה שספ־

משה ככר־מיצווה
אהבת הורים -

תודה לאל שאני כאן ולא שם. היכן שרבים טובים נהרגים ונפצעים, במילחמה שלא רצו בה ואין בה שום הצדקה או תכלית. ענייני המילחמה מעסיקים אותי לא רק בהקשר הפוליטי, אלא גם בהקשר המישפחתי. כתב משה לויץ, במיכתב שלא הספיק להישלח ליעדו.

בינוני השנה נהרג משה לויץ בן ה-32, משה, חובש קרבי, הוצב ביחידה קרבית של רופאים וחובשים, שחציה נשר לח ללבנון וחציה נשאר בהמתנה.

משה לויץ היה בין אלה שהמתנינו. בשר בוע השלישי לפרוץ המילחמה, במסגרת סוור־אימונים, התהפך הרכב שבו ישב משה והוא נהרג במקום.

כל השנים שירת משה הגיינטי בגולני. אחרי שחרורו מהצבא למד לכלכלה באוניברסיטה. הוא שב ארצה ביומה השני של מלחמת יום־הכיפורים וצורף ליחידה שישבה על שפת־התעלה.

אחרי המילחמה נשאר בארץ, סיים את לימודי הכלכלה בירושלים. עם סיום ליי

משה לויץ ז"ל
מיכתב בלתי־גמור

תוכל לשמור על הקשר עם בנו של משה, וכדי שלא תיאלץ להישאר לבד. אולם צה"ל המשיך להתמקח איתה לדבריה, על דבריה שהיא כלל לא דרשה.

הדברים שנאמרו לה, כך היא מספרת, היו בלשון חדה. ברור היה למנוחה שלי צה"ל יש קריטריונים משלו לקביעת זכר־יותיהם של הורים שכולים. היא כלל לא ניסתה להתערב בעניינים הכספיים. היתה לה רק בקשה אחת: שתוכל לקבל עזרה כספית. כדי להנציח את שם בנה, וזאת כדי להמשיך בדרך כלשהי את קיומו.

יש הורים שכבר מתו נפשית. ממרת מנוחה בכך, „אני התחלתי לראות את המצב בצורה מחרידה. לא רציתי להיות ספיל, אם לא אצליח לטפל בעצמי, אני אדם.“ האם השכולה היתה צריכה להוכיח שהיא באמת אם בנה. היה עליה להגיש מיסמכים התומכים עליידי עורך־דין, כדי להוכיח את אמיתות דבריה.

ארבע שנים שירתה מנוחה בצבא הבריטי בבית־חולים. את שלושת בניה גידלה בי כוחות עצמה ובתנאים לא קלים. במשך שנים עסקה בעבודות התנדבותיות שונות ואף למדה במסגרות לא רשמיות באוניברסיטה.

כל חייה עזרה מנוחה לאחרים. כשביקשה לעזור לעצמה, נתקלה בחומות שקשה היה לה להפיל.

„תמיד הייתי מעורבת בנעשה סביבי.“ זועקת מנוחה, „אבל בביקרה של מות יש א־השלמה.“

מעבר לכאב הטיפיבי על נפילת בנה, מלאה מנוחה לאור זעם על דרך הטיפול המעליבה שנהג בה הצבא. היא מאשימה אותו בכך שלא ניסה לשכך את גודל הי מכה, שהתייחס אליה כאל פושעת. למרות העובדה שהיא לא דרשה מהם מאומה, „ביקשתי שיקום, לא ביקשתי תגמול לים.“ אומרת מנוחה. בינתיים החליט אגף־התגמולים לפצות את האם השכולה בתשלום גבוה, אולם היא עדיין לא קיבלה מהם דבר.

האם השכולה נזקקה לעזרת עורך־דין כדי להוכיח את צידקתה. כל זאת משום ש־שינתה את שם־המישפחה לפני 13 שנה, כאשר ניסתה לשקם את חייה. אחרי המכה שספגה, כשהתגרשה מבעלה ונותרה בוי דדה עם שלושה ילדים קטנים.

טיבי זכרוני

צבא הגנה לישראל
מודיע בצער על מות

רביז

משה לויץ ז"ל

בן יעקב

ההלוויה תתקיים ביום חמישי בתמוז
תשנ"ב 1.7.82 בשעה 10:00
בבית הקברות קריית שאול
בחלקה העבאית

אנוכיסיס יעמדו לרשות המזכיר מביית המשפחה
רח 16 רמת־אביב בשעה 9:15

צעיר, שרגא, מיכתב שאותו לא הספיק ל־סיים ולשלוח.

במיכתבו זועק משה נגד המילחמה הי מיותרת ונגד שפיכות־הדמים, שאין לה כל הצדקה. הוא מתפלל לשלמו ולשלום חבי ריו, ומודה לאל על כך שהוא עדיין בחיים. בנה הבכור של מנוחה מתגורר באנגליה עם אביו, והוא מסרב לחזור לארץ. שרגא, הבן הצעיר, לומד רפואה באיטליה. משה היה קרן האור בחייה.

למשה היה חשוב הקשר עם אמו במיוחד בגלל בנו, דודי, בן השנתיים. „אהבת ההורים.“ סיפרה האם כשדמעות בעיניה, „היתה דבר בלתי־מונתה אצל מושיק.“ סיפרה מנוחה לאור להעולם הזה:

„בנפילתו של מושיק ראיתי שואה. כי שנפל לך בן, את כולך פצע אחד. הרי זה משהו נורא.“

מה שכואב לי כואב, אצטרך למצוא את הדרך לחיות עם זה, אבל בזמן כזה מצאתי בתוך עצמי אדם אחר, אדם שלא היכרתי קודם. היפשתי דרך לחיות ולא להסתגר באסון. אין לי ברירה אני לבד וי אני היחידה המטפלת בענייני.

צה"ל אמור לעזור לאמהות שכולות לצאת מן המשבר, ולא לשקוע עמוק בתוך ביצת־הכאב. אני לא שאלתי מה נותנים לי כשבני איננו. התייחסתי למוסד השיקום כאל שיקום גרידא. „לא ביקשתי כסף.“ העובדה שתמורת בני אקבל כסף, נראתה לי טירוף.“

מנוחה לאור ביקשה לשקם את חייה. אגף השיקום אמור היה לעזור לה במאמציה. תחת זאת גרם לה עוגמת־נפש רבה. כל שביקשה מנוחה היה עזרה שיקומית. מנוחה עומדת לעזוב את תל־אביב ולעבור לגור בירושלים. היא ביקשה מהצבא שיעזור לה וישכך אותה בתקופת־הביניים ברמת־אביב, סמוך לכלתה ונכדה. כדי ש־

האלמנה והיתום
למען הילד

גה. אולם צה"ל התייחס אליה, לדבריה, כי אל פושעת, וערך לה סידרת חקירות מש־פילות ומכאבות.

לפני 17 שנה התגרשה מנוחה מיעקב.